

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

TELEKI-KÖNYVTÁR.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetés közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel
NAGY FÉLÍVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt.
Félévre 2 „

A „Sz. H.” magán távirata.

Feladták Brassóban 9-én 6 órakor.
Érkezett M.-Vásárhelyre 9-én 7 órakor.

Felső-Fehérmegye bizottmánya nagy számmal gyült össze. A „Reform.” tudósítása hamis. Kormánybiztos zajos lelkesedéssel fogadtatott. Miniszteri leirat, mely gr. Hallert a Mikó elleni feladással, okmányok szigorú vizsgálata után, elutasítja, örömmel fogadtatott. Alaptalan feladás indignatiót keltett. Kormánybiztosnak bizalmi nyilatkozat határoztatott.

A középtanodai oktatásról szóló törvényjavaslathoz.

IV.

Előbbi cikkünkkel azzal végeztük volt, hogy a középtanodai oktatás rendeltetésének csak akkor felelhet meg, ha kiválólag oly tanulmányokat veszünk föl a kötelezett tantárgyak sorába, melyek egyszerre több tehetségünket képesek foglalkoztatni s legtöbb képző-erővel bírnak. Ilyen, kizárólag szellemképző tanulmányoknak találtuk előbbi cikkünk utolsó soraiban: először a nyelvek tanulását, aztán a matematikai tudományokat, végre a történelmet. Vessünk már most egy futó pillantást a tjavaslat azon részére, mely a kötelezett és nem kötelezett tanulmányokról szól.

Meg kell vallanunk, miszerint a tjavaslat az előbb említett — három nemű tanulmányoktól a képző erőt elvitatni nem látszik, nem, különösen a nyelvektől és történelemtől. — Kötelezett tantárgyaknak tekintti ugyanis mind az al- és felgymnasiumban, mind a lyceumban: az anyanyelvet, a latinnyelvet; a hol a tanyelv magyar, ott a németnyelvet s a hol német, ott a magyar nyelvet; az egyetemes- és magyar történelmet. A matematikai tudományokkal felettébb fősvényül, mondhatni fukarul bánik. Kötelezett az algymnasiumban a számtan; a felgymnasiumban az algebra és mértan; a lyceumban... no innen szépen kimaradt mindennemű mathesis, hancha a

jogi pályára készülő ifjaknak kizárólag kötelezett politikai számtant tekintjük a matematikai tudományok legfelső körüfokának! Valóban különös jelenség! Ma mindőn a matematikai tudományoknak — a mellett, hogy roppant képző erővel bírnak — oly nagy fontosságuk van a közélet minden terén; ma a gőzgépek, vasutak s hadászat magas fejlettségű korában Magyarországon egy oly tjavaslat készül, mely a matematikai tudományokat a középtanodai oktatás legfelső köréből kizárandóknak s jelentéktelenebbeknek tartja, hogy többet ne említsünk a vallás-tanításnál! Halljátok, óh Kepler, Biot, Newton, Laplace, Vega!!

Azt mondók fennebb a tjavaslatról, hogy az a nyelvek és történelemtől s a matematikai tudományoktól nem látszik elvitatni a képző erőt. Azt a „látszik” szót szándékosan emeltük ki, mert ha megtekintjük p. o. az algymn. számára kijelölt kötelezett tantárgyakat, ott találjuk egyebek mellett a természettant, természetrajzot és (halld!) a vegytant. Ha meg volnánk is győződve a felől, hogy a természettudományok képző — szellemfejtő erő tekintetében a fennebbieket megközelítik (a mit pedig tagadunk;) még akkor sem lennének hajlandók a természettudományokat (különösen a vegytant) a kötelezett tantárgyak közé sorozni. Miért?

A ki nyelvet tanul, sőt azt megtanulni akarja, az nem szorítkozhatik a nyelvtannak egy néhány részére; annak az alak részét merőben és teljesen el kell sajátítania, nem csak — nagy szókészletet kell szereznie: a nyelv külső és belső természetével tökéletesen meg kell ismerkednie. Erre pedig idő — mindennek felett idő kell, főleg a hol egyszerre két, sőt három nyelvet is foglalkozik az illető. — A matematikai tudományok lépcsőzetesen emelkednek, egyik tétel a másiktól foly vagy arra épül. Csak egyetlen egy tételt ne érts meg, biztosan tovább nem mehatsz; vagy ha mész — ingoványos talajon jársz. Ide is — ha jól és sikeresen akarsz tanítani — idő, mindennek felett idő kívántatik. — A történelem már elűt az előbbiektől, a mennyi-

ben t. i. egyes szakaszait kikapva taníthatod a nélkül, hogy minden megelőző esemény tudása mulhatlanul szükséges lenne. De ha a történelemet csak vázlatosan p. o., így tanítod: „Caesar Galliába ment, a gallokat megverte és meghódította; diadalai után a Rubikonon átkelve Rómába bevonult s innen a menekülő Pompejus-pártiak üldözésére indult” — sovány, felettébb sovány táplálékot nyújtasz. Hogy a lélek a történelemből valódi tápot szívhasson, nem elég szűkmarkulag nyújtani s a főbb eseményeken, mint kiálló hegycsúcsokon csak úgy végigsurranni: engeddd, hogy tanítványaid e magaslatokról a regényes völgyekbe kitekinthessenek s lelkök az érdekes panorámákban gyönyörködhessek! Ugyde erre megint idő, mindennek felett idő kell!

A legképzőbb tanulmányokra tehát először idő, másodszor idő és harmadszor is idő kell! Ossk azt szeretnők már tudni, mit gondol a tjavaslat szerzője, honnan szerezhető, kölcsönözhető ez a nélkülözhetetlen valami, ha a természettan, természetrajzon kívül még a vegytant is be akarja csusztatni az algymn. kötelezett tantárgyai közé, s ha mindehez vesszük még a szintugy kötelezett vallástant, rajzot, szépirást, testgyakorlatot, éneket — s ezeken kívül a nem kötelezett, de akárhány tanuló által bizonyosan hallgatott francia, angol s isten tudja miféle nyelveket?? Felelet: sehonnán! hanem a sok különböző tanár úgy tenne ezután is, mint eddig tett. Egy mást munkálkodásukban kölcsönösen gátolnák: tanítványnak mindenből valamit, s tanítványaik is tanulnának mindenből valamit, de „ex toto nihil.”

Ujból is kimondjuk tehát, hogy a tjavaslat szerzője valamint tévutonjárt az előkészítés és trifurcatio eszméje fölvetelénél, tévuton jár épen ebből folyólag a köteles tantárgyak kitűzésénél is. Meggyőződésünk szerint a középtanodai oktatás csak akkor felelhet meg észszerű rendeltetésének, ha mind az al- és felg. mind a lyceumban a nyelvek, matematikai tudományok és történelem vétetnek alapul, s a vallásitanitáson kívül

minden egyéb, u. n. „tudomány“ csak mellékesen, mint nem kötelezett szerepel. Vagy ha a nagy közönség még is felet-
tebb sürgetné a természettudományok ren-
des, kötelezett tanítását is; ez esetben kö-
telezett lehetne — de csakis másod rang-
ban — az algymnasium- és lyceumban
a természettan; a felgymnasium- és lyce-
umban a természetrajz (az is csak másod
ranggal). A vegytant pedig merőben ki-
 kellene zárni mindhárom tankör kötele-
zett tantárgyai sorából; rendesen, (mint
például a francia nyelv) nem bánjuk,
taníttassék, de csak az hallgassa, kinek
kedve van. — Még egy pár szót! A val-
lástan természetesen kötelezett; hanem azt
ohajtanók, hogy csak az al- és felgymna-
siumban taníttassék. Továbbá: a föld-
rajz az algymnasiumban ne legyen külön
tantárgy, hanem mint segédeszköz, a tör-
ténelemhez csatoltassék: a kettő egymást
kölcsonösen támogassa. Legyen kötelezett
a szépírás az algymnasiumban, azontul
nem: a testgyakorlat al- és felgymna-
siumban, azontul nem; vétesse nek föl kö-
kötelezettekül az összes középtanodai ok-
tatás folytára a hadigyakorlatok oly-
formán, a mint az angol iskolákban di-
vatozik s lapunk 36. számú tárczájában
ismertettük; a rajz az algymnasiumban,
azontul nem kötelezett; az ének és gyors-

írás taníttassanak — de kötelezettek ne
legyenek.

Végül üdvözljük a t.javaslatot a va-
lód reform terén is, a mennyiben t. i.
kimondatni kívánja, hogy minden nyil-
vános tanintézetnél évenként egy vizsga
tartassék, a tanév végén. Ez is haladás
lenne a divatos szokáshoz képest. Néze-
tünk szerint a jelenleg történendő vizs-
gák nem érnek semmit. Arra kellene szok-
tatni a növendékeket már elejétől fogva,
hogy ne a vizsgákért tanuljanak, hanem
hogy tudjanak. S ebből folyólag, ha az
algymnasium 3 első osztályában a szülők
és nagy közönség kedvéért megengedhe-
tők is a nyilvános vizsgák, azontul ne
legyenek; hanem ezek helyett vegyünk
föl két nem nyilvános, fölvételi vizsgát
az algymnasiumból a felgymnasiumba és
a felgymnasiumból a lyceumba átmenő-
leg; s végre egy az összes középtanodai
oktatást bezáró szigorlatot. E szigorlatok
azután legyenek, a szó teljes értelmében,
szigorlatok; történjenek — mint II. sz.
cikkünkben említők — delegált bizott-
ság előtt!!

S ezzel jelen cikksorozatát bezárjuk.

—x.

— Országgyűlés. A képviselőház, mult-
kori tudósításunk után, april 30-án tartott ülést,

TÁRCZA.

Mozgalmak a nőnem egyenjogosi- tása mellett Angliában.

(A berlini Magazin után.)

A mult század közepe óta egy hatalmas
szellem, a demokratia szelleme lengi át a pol-
gárosult népek életét. E nyugtalan szellem-szülte
jelen századunkban a „társadalmi kérdést“, mely-
nek édes leánya a „nő-kérdés“, vagy az eman-
cipatio, csak a legújabb időben, és ekkor is csak
iparos országokban tűnt föl. Ellensége és jó ba-
rátja a „nő-kérdésnek“ természetesen elég van.
De hogy a küzdelem annál hevesebb legyen, ma-
guk a jó barátok sem értenek egyet a nőkérdés
megoldásának sem eszközeiben, sem módjában.
Némelyek a nőnem jobb nevelésében találván
föl a megoldás legbiztosabb eszközét, nem köve-
telnek a nők számára egészen új keresetforrásokat,
új foglalkozásnemeket; hanem a törvény ál-
tal különben is megengedett foglalkozásnemeket
ohajtják jobb nevelés segélyével hozzáférhetőb-
bekké tenni. A radikálisabbak tovább mennek:
szerintök a politikai életen kívül nincs oly pálya
és foglalkozásnem, a melyre a nők ép ugy jo-
gositottak és képesítettek ne volnának, mint
a férfiak. Végre a legradikálisabbak azt vitatják,
hogy a nők a politikai s itt is mindennemű
jogok gyakorlására jogosítottak, s a mi fő, bírnak
képeséggel.

Hazánk e mozgalmak körén kívül esik.
Itt esend, béke és egyetértés honol: a nő meg-
elégszik háza kicsiny — de boldog és boldogító
szűk körével; a férfi büszkén hordja az élet nehéz
gondjait, s álmait nem zavarja az emancipatio
réme. Távol legyen tőlünk, hogy ezt a szent bé-
kességet megzavarni akarjuk. Jelen sorainkkal
csak hírlapirói kötelességünknek vélünk eleget
tenni, a nélkül, hogy az által magunkat az
emancipatio vétezzett bajnokául vetnők föl.

A nők tökéletes egyenjogusításának legha-
talmasabb harciosa Stuart Mill, a hírneves böl-
csész és politikus. Stuart Mill tagja volt a mult
ülésszak alatt az angol parlament alsó házának,

s mint a nők szavazatjogának tulajdonképi baj-
noka — indítványt is tett az iránt, hogy a nők-
nek adassék meg mind az aktiv (választó),
mind a passiv (választható) választási jog.
Indítványát a parlament elejtette, sőt az új
parlamentbe be sem választották. Tévednénk
azonban, ha azt hinnők, hogy a vezér buktaival
maga az ügy is elbukott. Egy harezos helyébe
már három (Bright Jakab — a miniszter fivére,
Rylands Péter és Dilke Károly) lépett, kik a
Stuart Mill által addig képviselt ügyet a par-
lamentben, mindnyájan magukévé tévék. —
Az emancipatio hívei nem csak a parlament-
ben, hanem künn, a közönség körében is min-
den lehetőt elkövetnek a fölkarolt ügy érde-
kében. Számos egyet és társulat alakult, fo-
lyóiratok indultak meg oly czélból, hogy a kö-
zönség e követelés értelme, hordereje és igazsá-
gos volta felől fölvilágosíttassék, s a közvélemény
rokonszenvét ez ügynek megnyerjék.

Kétségkívül legkitünőbb szózat a nők egyen-
jogusítása mellett Stuart Mill európai híru mun-
kája, „The subjection of Womens“ (a nők rab-
szolgasága). De azért elmondhatjuk, hogy min-
den kitünősége daczára is talán legtöbbet ártott
az emancipációnak. Mig ugyanis akárhány böl-
csészeti elméletnél elfogadjuk az előzményeket,
de az azokból vont következtetésekkel nem min-
dig értünk egyet; a bölcsész Stuart Mille szem-
ben ép fordított viszonyban érezzük magunkat.
Hogy a nőnemre vonatkozó angol törvények ma
is tökéletes barbar álláspontot foglalnak el; s
hogy ez álláspont visszassága és korszerűtlensége
a maga meztelenségében eddig csak azért nem
lett érezhetővé, mert polgárosult országokról is
áll, hogy „jobbakk törvényeiknél“: ez tagadhat-
lan. Szintugy el kell ismernünk jogosultságát az
önálló foglalkozást üző és adófizető
nők azon követelésének, hogy a megadóztatók
választásába ők is befolyhassanak. Végre, hogy a nők is mindazon kereset-
módokra jogosultak, a mikre csak ké-
pesek: e követelést is csak kevesen mondhat-
nák jogtalanának.

De a mily élénk helyesléssel fogadják még
a higgadtabb gondolkozásu férfiak is e reform-
törekvések nagy részét, ép oly élénk ellentmon-

s az is rövid volt. Legelőbb két interpelláció
tétetett. Egyik Stratimirovics részéről, az igaz-
ságügyérhez, egy bács megyei gyilkosság tárgyá-
ban; a másikat Irányi Dániel intézte a közle-
kedési miniszterhez, az iránt: hogy a kamatbiz-
tosításokkal ellátott vasutttársulatok fölött gyako-
rol-e ezt ellenőrzést a kormány? S ha nem, szán-
dékzik-e ezt tenni? Ezután a szentesített bud get-
törvény hirdettetett ki, s a ház munkálkodá-
sában követendő rend határozottatott meg.

A felső ház april 30-diki ülésében, a
budgettörvény kihirdetése után néhány bizottság
jelentés olvastatott fel. A május 2-ki ülés na-
pirendjén egy egész sor t.javaslat intéztetett el.
Vita csak az utolsónál keletkezett, hol a felsőbb
bíróóságok számának emeléséről van szó. Nehányan
a perrendtartás hiányain vélték előbb segíteni,
minthogy ez az oka a perek megsaporodásának.
E fefogással szemben az igazságügyér ismételve
alaposan fejtegette a javaslatban foglalt intézke-
dés szükségességét, állítván: hogy a hátrálékok el-
len egyedüli orvos szer, a bírák számának emelése.

— Nehány lap azon hire, hogy több szé-
kely atyánkfia, nem rég, erőszakosan a moldva-
oláhországi honvédségbe soroztatott; a „P. N.“
értésülése szerint teljesen alaptalannak bizo-
nyult be.

— A horvát országgyűlésen, viha-
ros jelenetre adott alkalmat közelebről, azon
véleménykülönbség, mely a felett támadott: hogy
vajon a bor- és husfogyasztási adóról szóló tör-
vény, melykihirdetés végett a magyar kormány-
tól átküldetett, kötelező-e Horvátországra nézve
is vagy nem? A törvény kihirdetésére vonatkozó
indítvány 42 szóval, 10 ellen elbukott. — Az
e miatt bekövetkezett zavarnak, mint a „Ref.“
értésül, az országgyűlés elnapolásával fognák ele-
jét venni.

— A törvények hiteles kiadása. A
hivatalos lap a belügyminiszternek egy „vala-
mennyi törvényhatóságokhoz“ intézett körrendeletét
közli, mely nehogy akár egyesek, vagy hatóságok
és testületek, melyek a törvények és rendeletek

dásra kellene találni, főleg nőknél azon alapté-
telnek, melyből Stuart Mill következtetését von-
ja. Már a könyv ezime is ráutal. Hogy minden
férjes nő bizonyos rabszolgaságban élne, a mely
ép oly veszélyesen hat vissza a leigázó férjre,
mint erkölcsrontó a leigázott feleségre: ez állí-
tás merőben önkényes és a tényleges viszonyok
egyoldalú fölfogásán alapul. Hogy az angol tör-
vények sok esetben csakugyan kényuri hatalmat
és jogokat adnak a férjnek, neje mintegy rabszolgá
felett: ez áll. Csakhogy Stuart Mill nem veszi
kellőleg tekintetbe, miszerint az „emberek job-
bak törvényeiknél“; a hol szeretet uralkodik, ott
nem lehet szó rabszolgaságról; s a legtöbb há-
zasságnál — még a hol az tulajdonképi vonza-
lom nélkül kötöttik is — a házaselet szentesítő
hatalma a vonzalomnak oly erős kapcsát fűzi
a felek közé, mely a szolgaság fogalmát merő-
ben kizárja. S csakugyan nem is késnek azon
egyletek és társulatok, melyek Angliában az
emancipáció mozgalom vezetésére alakultak,
Stuart Mill ez elmélete ellen protestálni.

Ilyen egyet többek közt a „National So-
ciety for Womens Suffrage“ (nemzeti egyet a
női szavazat érdekében) Manchesterben. Célja:
általános szavazatjogot szerezni követválasztások-
nál oly adófizető, független nőknek (hajadonok,
vagy özvegyeknek), a kiket férfiak nem képvi-
selnek. Ez egyet mult év január havában tar-
tott nagy gyűlésén, csaknem fél győzelem gya-
nánt üdvözlötték azon intézkedést, melynél fogva
megengedett, hogy a házassági választásokban
a nők is résztvehessenek. S mint az egyet által
a királyság minden részében tett tudakozódások-
ból kitűnt, a nők választási részvétele felettébb
kedvezőnek mondható. Ugyanez alkalommal szó-
nokolt a fennebb említett Bright Jakab és Dilke
Károly is, mindkettő kijelentvén, miszerint ők
a parlamentben legközelebről szóba fogják hoz-
ni a nők azon jogát is, hogy a parlamenti vá-
lasztásokban résztvehessenek. Egy nő meg azt
hangsúlyozá beszédében, hogy — ha a nők po-
litikai dolgokba befolyhatnának — az általános
béke áldásait hamarabb élveznők: az állandó
hadsergek megszűnnének, háboruk nem lennének.

nl.

(Folytatjuk.)

hiteles és teljes gyűjteményét megszerezni óhajtják, hasonló tartalmu magánvállalatok czime vagy programja által tévútra vezethessenek, arról értesíti a közönséget, hogy a jelerleg Ráth Mór pesti könyvtáros kiadásában megjelenő törvények és rendeletek tára, mely a nevezett kiadvál kötött újabb egyezmény szerint most már nemcsak füzetekben, hanem számonként is meg fog jelenni, s mihelyt egy negyed ivet elfoglaló terjedelmű, egy vagy több rendelet kiadása kívántatik, az illető szám azonnal kiadatik, — azon egyedüli hivatalos és hiteles gyűjtemény, melyben a törvények és miniszteri rendeletek hivatalosan, hitelesen és haladéktalanul közöltetnek, s melyet ennél fogva a közönségnek kiváló figyelmébe és pártolásába ajánl a miniszter.

— A moldva határszéli hatósági közegek ismételve számos rendes utlevéllel ellátott — magyar és edélyországi utazót, mindenféle kicsiny ürügy alatt feltartóztatják. A belügyminiszter ilyen és hasonló visszaélések megszüntetése iránt erélyes intézkedéseket tévén, mint a „P. N.“ értesül, egyszersmind az erdélyi kir. biztost e tárgyban tüzetes véleményadásra hivta fel egyrészt, míg másrészt a kereskedelmi minisztert a moldva-oláh határforgalom nemzetgazdászati hordereje s az e szempontból netán szükségelt intézkedések iránti nézeteinek közlésére kérte fel.

— A magyar sorsolási kölesönre múlt hó 28-án, az aláírásra kitett 240,000 db sorsjegy helyet jegyeztetett 19,151 fél részéről, 306,879 db s ennél fogva redukciónak van helye, mely következőleg eszközöltetik: A kik 1—10 darabot jegyeztek, megkapják az egész összeget; a kik 11—14 darabot jegyeztek, kapnak 10 darabot; a kik a 14 darabnál többet jegyeztek, $\frac{3}{4}$ részt kapnak.

Nyilatkozat.

A „Hon“ idej 101-ik száma „nyilttér“ rovatában „több felső-fehérmegyei“ aláírás alatt közzétett, s közvetlen a kormányhoz intézett interpellációt e pillanatban olvasván sietek arra némely észrevételeket tenni. Alig helyezhető kétség alá, hogy:

Idézett nyilttéri cikk szerzője a főispánságtól elmozdított ifj. gr. Haller Ferencz, ki tudásom szerint, elmozdítása következtében alkalmat vett magának nem csak a rend helyreállítására kiküldött kormánybiztost, de sőt magát a minisztert is bepanaszolni. — Utóbbi tekintetben kevésbé juthatván sikerhez, de a Királyhágon innen aligherhetvén még tért is köztudat szerint alaptalan vádaskodásainak közreadására, a Királyhágon tuli lapok nyilttérét vette igénybe.

Hosszadalmas, sőt idő előtti lenne említett cikkben 2. pont alatt fölhozott vádak megsemmisítése tekintetéből, a legkétségtelenebb adatok, eredeti irományokra hivatkozva, a tények valódi állásával ismeretelni meg az olvasó közönséget, noha ez alólírtnak, ki többekkel együtt a jogtalanul megtámadott Mikó Mihály kormánybiztos urnak idevonatkazó irományait darabról darabra látta, s a dolog állásával részletesen ismeretes, teljesen hatalmában állana.

Szoritkozom tehát a következőkre:

A két pont alatt megemlített vádat gr. Haller nem csak megírta, de sőt be is adta a miniszteriumhoz, mindkét váddal azonban a megtámadottnak okadatolt és tüzetes önigazolása következtében — mint alaptalan vádaskodó el lett utasítva, ezért választotta a még fönmaradott „nyilttér.“ — Hogy

azonban „többek“ aláírása, költött, kieroszakolt vagy pénzzel vásárolt, vagy sem? — az majd kiviláglandik a maga rendes útján.

Igen sajnálatos dolog, hogy találkoznak emberek ma, midőn a régi kiváltságok a 48-ik tisztító tüzen mentek keresztül, kik születésük és vagyoni állásukba helyezett nyakas bizalommal nemcsak a felsőbbbségnek szegülnek ellene, de kiket sértett hiúságuk, a jog és jogszerű hatalom embereinek elhomályosítására vezérel, aratni kívánván ez által legalább Herostrat-féle dicsőséget.

A rágálmazó nyelvek mardosásától senki sincs kimélve, ez pedig egy olyan ellenség, melylyel nyílt csatára szállani nem lehet, és e szempontból székünk becsülete érdekében, csak örülnöm lehet hogy Mikó Mihály közszeret- és tiszteletben álló főkirálybiránk és F.-Fehérmegye korm. biztossa megnevezhető ellenséggel van szemközt, kinek törvényes büntetését, s ez által, egyuttal saját nevének mocsoktalan tisztázását, a kezénél létező kétségtelen okmányok alapján, eszközölheti.

M.-Vásárhelyt, 1870. maj. 10-én.

Szentiványi Kálman.

Lajtántuli dolgok.

Uj miniszterekről és tárcza változásról beszél a hir Bécsben. Petrino báró bukovinai, Holzgethan báró és Widmann báró lépnek be a kabinetbe, az első mint földmívelési miniszter, az utóbbi mint honvédelmi, Holzgethan pedig a megbetegedett Distler helyett a pénzügyi tárczát venné kezébe, azonban csak mint vezetői az illető miniszteriumnak lépnek hivatalba. Czedik mint osztályfőnök a cultusminiszterium vezetésére lép be, emlegetik továbbá Sturm jelöltségét is. A jól értesült „Presse“ azonban oly hangon veszi tudomásul ehirt, mely nem igen szolgál megerősítésökre. Egyszersmind Taaffet Csehország helytartójául emlegetik a lapok, erre azonban a félhivatalosnak még nincs megjegyzése.

KÜLFÖLD.

△ FRANCZIAORSZÁG. A szélső ellenzékieknek a császár élete elleni merénylőkkel való összeköttetésére megdöbbenő világot vetnek a kormány által közreadott hivatalos okmányok. E közzététel a Reveil perbefogatása miatt vált szükségessé. Ugy hiszik, hogy a közzétett jelentés a közvéleményt meggyőzheti arról, miszerint a szélsők egy töredéke nemcsak lázadást, hanem merényletet is forralt a császár élete ellen. Már 1869. július havában elhatározzák az összeesküvők, hogy nitro-glycerinnel a császárt meggyilkolják. Az összeesküvés számai igen messze kiágaznak, s mind Mazzini, mind a nemzetközi socialis munkagylet tagjai részt vettek benne. Mindebből kétségtelen, hogy a rendőrségnek teljes joga volt a dologt komolyan venni, s az elfogatásokat a legnagyobb mérvben elrendelni, miután az összeesküvés épen igen távoli körökben el volt terjedve. Ollivier ez ügyből nem akart a plebiscitumra tökélet verni s a vizsgálat menetét mindaddig elhalasztani óhajtá, míg a szavazás meg nem történt. A forradalmi párt fenyegető megtartása őt azonban arra ösztönzi, hogy már most lépjen ki a közönség elé, s az igazságszolgáltatást igénybe vegye. Az egész ügyben a legfőbb törvényszék fog ítélni.

Florenzi tudósítások szerint annak is nyomába jöttek, hogy a párisi összeesküvések a Mazzinista-párt üzelmével összeköttetésben állanak. Nigra a bizonyítékot Párisba hozta. — Több ko-

ronásfő, köztük angol, osztrák-magyar, orosz — szerencsekívánatát jelentette ki a francia császárnak a merénylet meghiusáltának alkalmából. — A nyomozások és újabb elfogatások folyton tartanak.

Czatorisky herezeg a Societé historique közgyűlésén előadást tartott, melyben a lengyelek programját kifejté. — Ausztia, mely Poroszországgal és az oroszokkal által fenyegettetik, Európa szabadsága és egyensúlyának fentartása tekintetéből nélkülözhetlen; Lengyelország utolsó asylumát ennél fogva minden erővel támogatni kell. Lengyelországnak törekvése confederalt monarchia a balti tengertől a fekete tengerig.

Mint sajtóságos kurizumot megemlítjük, hogy Lermia egy párisi nép-gyűlésen hosszas indoklással egy határozatot terjesztett elő, mely szerint „a francia nép Bonaparte Napoleon Lajos Károlyt, III. Napoleon néven élethosszig tartó kényszermunkára ítéli.“ Lermia elfogott.

A marathoni gyilkosságra vonatkozólag több oldalról támasztott azon gyanu, hogy a görögországi ellenzék összeköttetésben állt a gyilkosokkal, mind inkább nyer valószínűségben, sőt a rablók hajthatlan maguktartása majdnem kétségtelenné teszi ezt. — Fejedelem élete elleni merénylet, rabló-gyilkosság és — politikai párt, szabadelvű ellenzék... Franciaország és Görögország ily sajtóságos szünönimákat mutatnak föl.

VEGYES.

* József főherczeg, ki közelébb Alesuthon megbetegedett, legújabb hírek szerint már jobban érzi magát, nyghogy néhány nap mulva teljes felgyógyulása remélhető. Novák Antal, honvéd törzsorvos ennek következtében, már tegnap visszaérkezett Alesuthról.

* Felső-Fehérmegye belkerületi képviselőjének, Lázár Mihály, Háromszék igazgató királybirája választatott meg, gr. Bethlen Gábor baloldali jelölt ellenében.

* A m.-bándi olvasókör javára, husvét harmadnapján rendezett tánczvigalom alkalmával, a beléptidíjak és felülfizetésekből 66 frt gyűlt be; melyből a költségek levonatván, maradt 18 frt 24 kr tiszta haszon. Felülfizettek Mező-Bándról Kis József 2 frt, Egerházi János 1 frt, M.-Vásárhelyről Vitályos Sámuel 1 frtot. Mind a felülfizetőknek, mind a többi résztvevőknek, az olvasókör üdvös czélja előmozdítása tekintetéből, szives köszönetét nyilváníttja Bali János egyleti jegyző.

* A képviselőház elnöke városunk központi bizottmányát hivatalosan fölhíván, hogy az elhunyt Fekete József megürrült képviselői helyét új választás által betöltse: a központi bizottmány tegnap tartott ülésében elhatározta, hogy a választás jövő június hó 10-én ejtessék meg, és pedig a belügyminiszter idevágó rendelete szerint, mely a választási törvényekre hivatkozik, nem az utóbbi, hanem a múlt év tavaszán a most folyó 3 éves országgyűlési ciklus számára összeállított, választási laistrom alapján. Az ülés egyszersmind megválasztotta a választási elnököt és helyettesét Kovács Soma és Szöllösi Sámuel, jegyzőjét és helyettesét pedig Lokodi János és Medgyesfalvi József személyökben.

* Tompa Mihály egyházi beszédeinek második kiadásából az első füzet megjelent, s beküldetett hozzánk is. Azon tény, hogy a boldog emlékeztető szerző ezen munkája már második kiadást ért, világos bizonyossága annak: hogy a jó könyveket nálunk is becsülik s pártolják. — A mű tartalmához méltó diszes kiállításban Fraenkel B. miskolci kiadó-könyvkereskedésében jelent meg. A Tompa név feleslegessé tesz minden további ajánlatot. Ára 1 frt 64 kr.

* A honvédségi névtár jövő hó elején nyomtatványban is meg fog jelenni közhasználatra. Hadkerületek, zászlóaljok és lovas századok szerint lesz szerkesztve hivatalos adatok nyomán. Benne lesznek az illető fő tisztikaro-

kon kívül az egyes századoknak állomáshelyei és járásörmeesterei. A folytatólagosan kinevezettek nevei pótíven fognak közölni és megkülönböztetni. — Az előfizetési ívek az illető honvédségi parancsnoksághoz szétküldettek. Előfizethetni Petrik Géza könyvörusnál 1 frt 50 kr.

* A honvédszászlók felszentelésének ünnepeire mindenütt foynak már a készülétek s kivált a felkért magas keresztanyák nagy fényt fejtenek ki az általuk ajándékozandó zászlószalagokban. Klotild főhercegnő, a honvédszászlók neje a budai 63-ik és jász 50-ik honvédszászlóalj zászlajának keresztanyja. A budai zászlóalj számára készült szalag aranyhimzetű veres bársony e felirattal: „Lobogj diadalmasan hazánk dicsőségére. Klotild főhercegnő a budai 63. zászlóaljnak 1869. A szalag gazdag szegélyezettel bír, egyik végén a magyar, másik végén pedig a főhercegi és Koburg-czimer látható, értékes aranyrojtok, zsinórok és bojtok között. A jász zászlóalj zászlószalagja kék, dus ezüsthímzéssel, hasonló a budaihoz, csak hogy arany helyett mindenütt ezüst fénylik. Felirata: „Örök diadal kíséje dicső pályádat. Klotild főhercegnő a pest-jászsági 50. honvédszászlóaljnak 1870. András Gyuláné a kolozsvári 30. honvédszászlóalj számára készített egyet. Felirata: „Vezessen bátorság, kövessen dicsőség. Gr. András Gyuláné a kolozsvári honvédszászlóaljnak 1869. A szalag aranyhimzetű, veres bársony szegélylyel s tölgylombozattal, a magyar czimer mellett az Andrásy- és Kendeffy-czimerek is láthatók.

* A miveltség befolyása az erkölcsi ségre. Mr. T. W. Saunders az angol „ismeretterjesztő társulat“ bristoli nagy gyűlésén érdekes felolvasást tartott a közoktatás befolyásáról a bűntényekre. A számtalan bűnügyi statisztikából úgy találja, hogy Anglia 100 millió font sterling privát vagyon évenkénti megtakarítása mellett még mindig 70000 személy követ el tulaj-

donsértést, és 1 millió szorul közsegedelemre. Ezek legnagyobb része azonban a képeztelenekből telik ki, s a mily mértékben halad elő a közművelődés ügye, azon mértékben szorul mind öszszébb és öszszébb a bűnhődők köre. 1856-ban a vétkeseknek 86 % -ja volt teljesen olvasás és írástudatlan. 1868-ban már 96 % volt ez, míg az olvasni s írni teljesen tudók 1856-ban a vétkezőknek csak 5 1/2 - 1868-ban pedig alig 3 % -jettették, 100 vétkező közt mivel embert alig találai 3-at, a miután Saunder azon tételt állítá fel, hogy a bűntények ellen legjobb biztonsági intézkedés a közoktatás ügye.

Jegyzéke

a m.-vásárhelyi m. k. ítélő táblának 1870. május 9. és következő napjain tartandó nyilvános ülésein előadandó ügydaraboknak.

(Folyt. és vége,)

III. Bűnügyi osztály ülésében.

Előadó k. t. bíró Sándor János által.

Dobráta János és László Vaszi e. lopás bűntény. Krisán Mitru és Halmágyi Pál, dtto. Komán Juon dtto. Derzsi József súlyos testisértés.

Előadó k. t. bíró Vajda Simon által.

Juhász János sikkasztás bűntény. Bakriam Szira emberölés.

Előadó k. t. bíró Bárdosi György által.

Majla Daniné emberölés. Mucca Indrei és Georgie. súlyos testi sértés, Comsia Juon lopás bűnténye Soos István lopás bűnténye.

Előadó k. t. bíró Spech Adolf által.

Muntyán Juon súlyos testi sértés Tirnovian Vaszi nyilv. erőszakosk. és nyilv. testi sértés. Rostás Alexa tolvajság David János család Korteá Bukur és tsai tolvajság Engler Lina bees. sértés.

Előadó k. t. bíró Stojka Antal által.

Szőcs Ferenc és társa család, Curutz Cimprian és társa tolvajság Vég István súlyos testi sértés Senuster Zsófia és tsai becsület biztonsága e. kihágása.

Előadó k. t. pótíró Megai Ferenc által.

Stirbu Cula súlyos testi sértés Hyros József s tsai IFödi József nyilv. erőszak. Gondos Imre dtto.

IV. Az úrbéri oszt. ülésben.

Előadó k. t. bíró Antalfi Gábor által.

Gróf Bethlen Mihálynak Fejér István e. egy belső majorság telek és ahoz tartozó külsők megváltása i. gr. Bethlen Mihálynak Kövecz Moiséz illetőleg neje Koda Nusza e. egy telki állomány majorság természetű i. gr. Bethlen Mihálynak Fazakas másképp David Ferencz e. egy belső telek s tartozékainak megváltása i. gr. Bethlen Mihálynak Poke András e. egy belső majorság állomány megváltása i. Remenyik Károly mint neje törv. képviselőjének ifj. Arnocz György e. egy állomány s kultartozékai természetű i. gr. Bethlen Domokos jogutódainak Szakács István e. egy beltelek s tartozékainak természetű s részben visszabocsátása i. gr. Bethlen Domokos jogutódainak Bíró Mihály e. hasonló természetű belső és külső fekvők iránt.

Bécsi börzei árkelet.

(1870. május 10.)

5 ^o /metalliques	60.50
5 ^o /nemzeti kölcsön	69.75
860 államkölcsön	96.50
Bankrészvénny	716.—
Hitelrészvénny	251.—
London	123.65
Ezüst	121.25
Arany	5.86
Földt. ment. kötvény erd.	75.75
Földt. ment. kötv. magyarh.	79.75
" " horvát-slavon	83.70

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Horváth Gáspár.

H I R D E T M É N Y E K.

(71)

Legdicsőbbnek tapasztalt s legkedvezőbb sikerrel megpróbált



Dr. Beringuier L.
korona-szesze
(vagy a kölni viz quintessentiája.)

1 eredeti üvege ára 1 frt 25 kr. és a 75 kr.

Legkiválóbb minőségben, nem csak mint igen kellemes szagos és mosdó víz, hanem úgy is, mint az élet-szellem ébresztésére s az idegek erősítésére szolgáló dicső gyógyszeres segélyszer.

Dr. Suin de Boutemard
illatos fogpásztája,



1/4 és 1/2 csomagokban ára 70 és 35 kr.

A legelősebb, legkényelmesebb s legbiztosabb tisztítószer a fogak és foghús épségben tartására; ezen pásztá egyidejűleg az egész szájrüregnek igen jótékony frissességet kölcsönöz.



Dr. Beringuier L.
növényi hajfestőszere

tokban, kefécskével és csészével, teljes készültké, ára 5 frt.

Mint a czélnak teljesen megfelelő és általában ártalmatlan szer ismertetett el a haj és szakáll, valamint a szemöldököknek bármely tetsző árnyalatban tartós festésére.



Dr. HARTUNG
chinahéj-olaja,

a haj fenntartására és szépitésére (bepecsételt s bélyegzett üvegesében ára 85 kr.)

Dr. HARTUNG
növény-hajkenőcse,

a hajnöves újraélesztésére és élesztésére, (bepecsételt, bélyegzett üvegtégelyekben, ára 85 kr.)

A fentebb elősorolt, hasznosvultuk és szilárdságuk által annyira kedvelteké vált különleges cikkek, a valódi minőségérti jótállás biztosítása mellett, Maros-Vásárhely városára nézve egyediül s kizárólag kaphatók:

Fogarasi J. Demeternél; Beszterezén; Kelp Frigyes, Dietrich és Fleischernél; Deézsén: Krémer Sámuelnél; Nagy-Enyeden: Horváth Ferencznel; Kolozsvárt: Wolf János és Engel József gyógyszerárában; Segesvárt: Misselbacher J. B. és fiainál; Sz. Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszerárában; Szamos-Ujvárt: Plaesintár és fiainál; és Tordán: Rigó J. Fridriknél.

20--25

Dr. BORCHARDT orvostudor
illatos

növény-szappana,

a bőrszin szépitésére és épségben tartására, megpróbálva, mindenféle bőrszenny ellen, ajánlható továbbá mindennemű fürdőnél sikeresebb eredményel, bepecsételt eredeti csomagokban, ára 42 kr.

Dr. LINDES tanár
növényi rudas-hajkenőcse

előmozdítja a haj fényét és ruganyosságát s egyszerűsmind a fejtető szilárdítására is igen alkalmas; eredeti darabokban, ára 50 kr.

Balzsamos olajbogyó-szappan;

mint enyhe s egyuttal hatályos napi mosdószer még a leggyöngédebb bőrű hölgyek és gyermekek számára is a legjobbnak ajánlandó; ered. csomagokban ára 35 kr.

Dr. Beringuier

növénygyök-hajolaja,

hosszabb használatra elégséges üvegekben, ára 1 frt,

a legalkalmasabb növényi alkotrészekből összeállítva a haj és szakáll fenntartására, erősítésére és szépitésére, s az oly kellemetlen fejkorpa és bőrmoha képződés eltávolítására.

Dr. KOCH

növény-czukorkái,

(eredeti dobozokban, ára 70 és 35 kr.)

Ezen, a legkiválóbban alkalmas fű- és növénynedvekből állapotottságra hozott növényczukorkák, a legelismertebb véleményezések nyilvánításával találkoznak és különösen köhögés, rekedtség, torokbántalmak, elnyálkásodások stb. eseteiben csillapítólag hatnak.



(40)

3—3

Hirdetmény.

Egész tisztelettel jelentem azoknak, kik ügyeiket reám bízták vagy bizni akarják, hogy irodám 1870. május 1-től kezdve M.-Vásárhelyen a Szent-Miklós-utcában 780. ház szám alatti telken leszen.

Szentgyörgyi György.

ügyvéd.

(43)

8—3

Hirdetmény.

A küiküllővári uradalomhoz tartozó szeszgyár teljesleg felszerelve, 80 darab marhára való istállóval egy vagy több évre bérbeadó. Bővebben értesülhetni helytt a számtartóságnál, vagy h. ügyvéd Lázár Ádám-nál Maros-Vásárhelytt.